

імені В. Н. Каразіна, 2011. – 228 с.

3. Пентилюк М. І. Ділове спілкування та культура мовлення / М. І. Пентилюк, І. І. Маруніч, І. В. Гайдаєнко. – К. : Центр навчальної літератури, 2010. – 224 с.

4. Попович Н. Ф. Майстерність сценічного мовлення / Н. Ф. Попович // Мистецька освіта в європейському соціокультурному просторі XXI століття: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (20-21 квітня 2017 р.). – Мукачево: РВВ МДУ, 2017. – С. 226-229.

5. Сербенська О. А. Культура усного мовлення / О. А. Сербенська. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 216 с.

УДК: 375.81.45

Мочан Т.М.,

к. пед. н., доцент,

Бенца Т.І.,

студентка ОС «Магістр»,

спеціальність «Освітні, педагогічні науки»,

Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

В сучасному суспільстві існує необхідність розвитку стратегії підготовки майбутніх учителів, яка була б орієнтована на підготовку учителя початкової школи, який здатний аналізувати педагогічну ситуацію, адаптувати зміст навчання до реальних життєвих обставин; самостійно розробляти відповідне навчально-методичне забезпечення; враховувати вікові, гендерні, соціальні особливості учнів початкової школи та логічно оцінювати ефективність психолого-педагогічного впливу, використовуючи сучасні та креативні технології навчання.

Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів активно досліджували та досліджують вітчизняні вчені: В. Андрущенко, І. Бех, Ю. Бойчук, С. Гончаренко, М. Гриньова, Н. Грицай, І. Зязюн, О. Комарова, В. Кремень, В. Огнев'юк, С. Сисоєва, Л. Сущенко, О. Ярошенко та інші. Використання інформаційних технологій в освіті обґрунтовують Н. Бахмат, В. Биков, А. Гуржій, Р. Гуревич, М. Жалдак, Л. Карташова, О. Кивлюк, А. Коломієць, В. Лапінський, Л. Макаренко, Н. Морзе, Л. Петухова та ін.

Формування професійної компетентності й окремих її складових розкривають О. Глузман, О. Пометун, О. Савченко та ін.

З вересня 2018 р. учні початкової школи розпочали навчатися за новим «Державним стандартом початкової освіти» (затверджено постановою Кабінету Міністрів України 21 лютого 2018 р. № 87). У цьому документі зазначено, що основним завданням початкового навчання є оволодіння учнями ключовими компетентностями [1]. Природно, що формування та розвиток компетентної

особистості учня можливий за наявності відповідного рівня компетентностей учителя.

Відповідно до реформування системи освіти в напрямі НУШ, було визначено компетентності вчителів початкової школи, необхідні для навчання учнів перших класів у 2018/2019 і 2019/2020 н. р. Вчителі початкової школи підвищують свою кваліфікацію за Типовою освітньою програмою для підвищення кваліфікації педагогічних працівників, затверджену наказом МОН України від 15.01.2018 № 36. У Програмі означено профіль учителя початкової школи. Профіль, або опис компетентностей, відповідає Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р., схваленої розпорядженням КМУ від 14.12.2016 № 988, зокрема: професійно-педагогічна компетентність (обізнаність із новітніми науково обґрунтованими відомостями з педагогіки, психології, методик, інноватики для створення освітньо-розвивального середовища, що сприяє цілісному індивідуально-особистісному становленню дітей молодшого шкільного віку; здатність до продуктивної професійної діяльності на основі розвиненої педагогічної рефлексії відповідно до провідних ціннісно-світоглядних орієнтацій, вимог педагогічної етики та викликів початкової школи); соціально-громадянська компетентність (розуміння сутності громадянського суспільства; володіння знаннями про права і свободи людини; усвідомлення глобальних (зокрема й екологічних) проблем людства і можливостей власної участі у їх розв'язанні; усвідомлення громадянського обов'язку та почуття власної гідності; вміння визначати проблемні питання у соціокультурній, професійній сферах життєдіяльності людини та віднаходити шляхи їх розв'язання; навички ефективної та конструктивної участі в цивілізаційному суспільному розвитку; здатність до ефективної командної роботи; вміння попереджувати та розв'язувати конфлікти, досягаючи компромісів); загальнокультурна компетентність (здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва; усвідомлення власної національної ідентичності як підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших); мовно-комунікативна компетентність (володіння системними знаннями про норми і типи педагогічного спілкування в процесі організації колективної та індивідуальної діяльності; вміння вислуховувати, обстоювати власну позицію, використовуючи різні прийоми розміркувань та аргументації; розвиненість культури професійного спілкування; здатність досягати педагогічних результатів засобами продуктивної комунікативної взаємодії (відповідних знань, вербальних і невербальних умінь і навичок залежно від комунікативно-діяльнісних ситуацій)); психологічно-фасилітативна компетентність (усвідомлення ціннісної значущості фізичного, психічного і морального здоров'я дитини; здатність сприяти творчому становленню молодших школярів та їхній індивідуалізації); підприємницька компетентність (вміння генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя задля підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства і держави), інформаційно-

цифрова компетентність (здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства) [2]

Компетентність фахівця можна окреслити як комплекс професійних знань, умінь, відносин, професійних якостей особистості.

І. О.Пальшкова вважає, що професійна компетентність майбутнього учителя початкової школи є чинником підвищення якості освіти й включає професійно-змістовний, технологічний і професійно-особистісний компоненти. Професійно-змістовий компонент передбачає наявність у педагога знань з предмета, який він викладає, суміжних дисциплін, з дисциплін, що виражають квінтесенцію спеціальності, якими оволодіває студент, теоретичних знань з основ наук, котрі вивчають особистість людини, що забезпечує усвідомленість при визначенні педагогом змісту його професійної діяльності з виховання, навчання та освіти учнів. Технологічний компонент включає професійні знання, апробовані в дії, тобто вміння. Забезпечують цей компонент інформаційно-інноваційні технології, які ґрунтуються на комплексному діагностико-дослідницькому осмисленні педагогічної ситуації і перспективному її прогнозуванні. Професійно-особистісний компонент включає особистісні здібності та творчі здібності [3, с. 114-115].

Науковцями визначено, що компетентність випускника закладу вищої педагогічної освіти забезпечує: здатність використовувати сучасні технології навчання і вирішувати завдання виховання та духовно-етичного розвитку школярів у навчальній і позанавчальній діяльності відповідно до їх вікових, індивідуальних, психофізіологічних особливостей; здатність використовувати умови освітнього середовища для формування особистісних, метапредметних і предметних результатів навчання та забезпечення якості освітнього процесу через предмет, що викладається; здатність здійснювати педагогічний супровід соціалізації учнів початкової школи; готовність до взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу згідно з принципами здоров'язбережувальної педагогіки; здатність проектувати навчальні програми й індивідуальні освітні маршрути учнів відповідно до вікових, індивідуальних, психофізіологічних особливостей учнів початкової школи [3, с. 3].

Отже, професійна компетентність – це якості вчителя, який здатний відповідати вимогам своєї професії демонструючи знання, вміння, навички, досвід проявляти професійну та загальну культуру.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>

2. Нова українська школа [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>

3. Пальшкова І. О. Формування професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів в умовах сучасної вищої школи / І. О. Пальшкова //

Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. – Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського. – 2018. – № 1. – С. 113-118.

УДК 378.011.3-051:373.3.091.26-056.2

Ольховська І. І.

студент групи ПО-1м(з),

Лалак Н. В.,

к. пед. н., доцент кафедри теорії та методики початкової освіти,

Мукачівський державний університет

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Проблема навчання дітей з освітніми потребами набуває в Україні сьогодні особливої актуальності. Інклюзивна освіта стає доступною для школярів з різними нозологіями, адже право на рівний доступ до якісної освіти та навчання за місцем проживання в умовах загальноосвітнього закладу – це право всіх дітей. Впровадження інклюзивної освіти зумовлює необхідність подальшої модернізації вищої педагогічної освіти і забезпечення спеціальної підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів для роботи з дітьми з особливими потребами в умовах інклюзії.

На основі аналізу наукових джерел щодо формування готовності вчителів до різних видів професійної діяльності (Д. Біда, Л. Бродська, М. Бубнова, І. Гавриш, С. Доценко, Г. Ковтонюк, О. Лівшун, А. Ліненко, І. Манькусь, І. Міщук, Т. Пушкар, Л. Семенець, О. Серняк, О.Тутова, П. Харченко та ін.) констатовано, що в сучасній науці створено передумови для вирішення порушеної проблеми, яка, однак, залишається актуальною та маловивченою у контексті пошуку шляхів підвищення рівня готовності майбутніх учителів початкових класів до оцінювальної діяльності в умовах інклюзивної освіти. Значний інтерес для нашого дослідження становлять наукові розвідки педагогів, психологів, вчителів-практиків, в яких започатковано розв'язання вищезазначених питань (Л. Антонюк, Я. Баранець, В. Гладуш, І. Демченко, Г. Косарева, О. Мартинчук, Л. Прядко, Т. П'ятакова, І. Хафізуліна, Ю. Шумиловська та ін.). Теоретичні та практичні аспекти оцінювальної діяльності вчителя в інклюзивному класі знаходимо у працях О. Гаяш, А. Колупаєвої, Т. Сак, Л. Савчук, З. Шевців, І. Юхимець, Л. Яценюк та ін.

Інклюзивна компетентність сучасного педагога складається, на нашу думку, з психологічної та професійної складової. Так до психологічної готовності можна віднести емоційне прийняття дітей з різними типами порушень у розвитку (прийняття – відторгнення); готовність фахівця залучати дітей з різними типами порушень до діяльності на уроці; задоволеність власною педагогічною діяльністю. Структура ж професійної готовності наступна:

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>